

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Шосткинський інститут Сумського державного університету
Управління освіти Шосткинської міської ради
Виконавчий комітет Шосткинської міської ради

ОСВІТА, НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО: РОЗВИТОК І ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ

І Всеукраїнської науково-методичної конференції,

присвяченої

*15-й річниці заснування Шосткинського інституту
Сумського державного університету*

(Шостка, 21 квітня 2016 року)

**Суми
Сумський державний університет**

УДК 81'44 (811.111+811.161.2)

ПОРІВНЯННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ІДИОМ ПРО КОТІВ

Д. Р. Закусило

Шосткинський інститут Сумського державного університету

Вул. Гагаріна 1, м. Шостка, 41100

nis@ishostka.sumdu.edu.ua

Ідіома (від грец. *ιδίωμα* – особливість, своєрідність) – різновид фразеологізмів, стійкий неподільний зворот мови, що передає єдине поняття, зміст якого не визначається змістом його складових елементів.

Через великі відмінності у культурах країн світу виникають труднощі у перекладі необхідних ідіом. Існує система, за якої типи перекладів фразеологічних одиниць можна розділити на:

1. Пошук еквівалентів;
2. Пошук аналогів;
3. Калькування виразу;
4. Описовий (дослівний) переклад.

Для перекладу була взята група англійських ідіом про котів, оскільки коти для жителів Англії – вірні друзі. За статистикою, у кожного третього англійця є кіт, і саме тому ця тварина стала невід'ємною частиною англійської культури. Відносно котів в Англії існує найбільша кількість вірувань та прикмет. Чорне забарвлення кішки означає її містичні риси, і тому зустріти таку кішку вважається поганою прикметою. Винятком є Північна Англія, де чорна кішка приносить дому величезне щастя. (Чужа ж чорна кішка все одно віщує нещастя). Вважається, що «Котячі зіниці - вузькі щілинки днем і виблискуючі жовті кулі вночі» означає вміння кішки заглядати в майбутнє. В Англії вірують, що кішки вміють передбачати погоду. Якщо вони «носяться і перекидаються - збирається вітер; коли мийуть вуха - збирається дощ; якщо вони всідаються спиною до вогнища, можна очікувати морозу і бурі». Вірують, що кішка не повинна спати з немовлям, тому що вона може завдати йому шкоди, висмоктавши його життя.

Мета роботи – користуючись системою типів перекладів фразеологічних одиниць, визначити переклад англійських ідіом про котів та пояснити можливі відмінності між оригінальною ідіомою та перекладом.

Було взято найпоширеніші ідіоми про котів:

1. Grin like a Cheshire cat - (досл. скалити зуби як Чеширський кіт) - дуже сильно і щиро посміхатися.

Чеширський кіт – персонаж казки Льюїса Керрола «Пригоди Аліси у Дивокраї». Він здобув велику популярність завдяки своїй посмішці. Оскільки Чеширський кіт є персонажем суто англійської казки, даний образ в українській мові є незвичним. Тому, не існує для даної ідіоми ні аналогів, ні еквівалентів. Для перекладу даної ідіоми можна використати 2 методи: калькування виразу та описовий переклад. При цьому, відіграє роль використання ідіоми. Якщо акцент робиться на художньому перекладі, то треба використати метод калькування, а описовий переклад робиться на випадок звичайного перекладу.

Перекладена ідіома – посміхатися на весь рот.

2. Let the cat out of the bag - (досл. Випустити kota з мішка) - розбавити чий-небудь секрет.

У Середньовіччі деякі недобросовісні продавці свиней під час торгівлі підмінювали мішок зі свинею на мішок з котом, і тим самим, обманювали своїх покупців. В Україні дана ідіома не закріпилася у мові, тому неможливо знайти аналоги та еквіваленти, а калькування не зможе зробити даний вираз «крилатим». Отже, доречно використати описовий переклад.

Переклад ідіоми – дати волю язика.

3. Like a cat that got the cream – (досл. Як кіт, який отримав вершки) - дуже щаслива людина.

Коти дуже люблять різні молочні продукти, і вони дуже щасливі та задоволені після їх поїдання. Дана ідіома має аналог: «як кіт сметани поїв», тому використання інших типів перекладу недоречно.

Перекладена ідіома - як кіт сметани поїв.

4. Fight like cats and dogs - (досл. битися як кішки з собаками) - ворогувати, постійно сваритися.

Історії про те, як живуть коти з собаками, відомі на весь світ. Дана ідіома має еквівалент: «битися як кішка з собакою», тому використання інших типів перекладу недоречно.

Перекладена ідіома – битися як кішка з собакою.

5. Look like something the cat dragged in - (досл. «виглядає, як щось заяложено котом») - позначення потертої речі або змученої людини

Коти полюбляють приносити до дому трофеї у вигляді вбитих мишей чи пташок у знак поваги та любові. В Англії до котів відносяться як до друзів, тому англійці завжди звертали увагу на ці «подарунки». В Україні котів заводили з метою ловити цих мишей. Дана ідіома не закріпилася у мові, тому неможливо знайти аналоги та еквіваленти, а калькування не зможе зробити даний вираз «крилатим». Тому, доречно зробити описовий переклад.

Перекладена ідіома - вичавлений як лимон.

6. Catburglar - (досл. Котячий злодій) – грабіжник.

У давні часи злодіям доводилося лізти у дім через вікно, щоб пограбувати людину. Злодію необхідно було володіти неабиякою грацією, щоб залазити в квартири по стінах, тому в Англії таких злодіїв і нині порівнюють з котами. В Україні дана ідіома не закріпилася у мові, тому неможливо знайти аналоги та еквіваленти, а калькування не зможе зробити даний вираз «крилатим». Отже, доречно використати описовий переклад.

Перекладена ідіома - злодій-домушник.

Отже, більшість англійських ідіом відрізняється від перекладених. Це пояснюється тим, що через відмінності у культурі та історії Англії та України дуже рідко можна знайти аналог, або еквівалент англійської ідіоми. При цьому, метод калькування та описовий переклад являється більш вигідним методом перекладу. Подальші дослідження у даній галузі допоможуть робити точні переклади ідіом, і вони сприятимуть кращому вивченню англійської мови та культури Англії.

Список літературних джерел

1. Филигранная лингвистика: перевод фразеологических оборотов. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://navigator-msk.com/ru/articles/filigrannaia-lingvistika>
2. Идиомы английского языка. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://engmaster.ru/idiom>
3. Основные способы перевода образной фразеологии. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://study-english.info/article081.php>